

**Шифр
«ІНВЕСТИЦІЇ»**

**«Розробка напрямів удосконалення інвестиційної діяльності
транспортного підприємства (на прикладі ТОВ «ПСК-ГРУП»)»**

ЗМІСТ

Вступ.....	3
1. Теоретичне обґрунтування напрямів удосконалення інвестиційної діяльності підприємства.....	6
2. Дослідження інвестиційної діяльності ТОВ «ПСК-ГРУП».....	11
3. Організаційні заходи удосконалення інвестиційної діяльності ТОВ «ПСК-ГРУП».....	16
4. Оцінка економічної ефективності інвестиційного проекту підприємства.....	21
Висновки.....	28
Перелік використаних джерел.....	30

ВСТУП

Актуальність теми. В сучасних умовах господарювання, за умов впливу глобалізаційних чинників існує нагальна потреба щодо своєчасної адаптації і відновлення стабільності функціонування підприємств, розвитку окремих галузей і регіонів держави. Захищеність інтересів на усіх рівнях управління пов'язана із багаторівневим використанням інвестиційних ресурсів та впровадженням інновацій. Удосконалення інвестиційної діяльності підприємства дозволяє зміцнити та примножити виробничий, ресурсний, фінансовий потенціали та укріпити позиції підприємства на ринку.

Мета і задачі дослідження. Дослідження теоретичних основ та обґрунтування організаційного механізму удосконалення інвестиційної діяльності транспортного підприємства з метою підвищення ефективності його функціонування.

Досягнення мети передбачає формування та вирішення наступних наукових і практичних завдань:

- дослідити економічну сутність інвестиційної діяльності підприємства;
- вивчити моделі та підходи до управління інвестиційною діяльністю підприємства;
- обґрунтувати механізм оцінювання ефективності здійснення інвестиційною діяльністю підприємства;
- надати характеристику виробничо-господарської діяльності підприємства;
- надати оцінку та аналіз ефективності інвестиційної діяльності підприємства;
- здійснити обґрунтування пропозицій з удосконалення інвестиційної діяльності підприємства;
- визначити ефективність запропонованих заходів з удосконалення інвестиційної діяльності.

Об'єктом дослідження є процес здійснення інвестиційної діяльності

підприємства ТОВ «ПСК-ГРУП» з метою підвищення ефективності його діяльності.

Предметом дослідження є методика і організація інвестиційної діяльності підприємства ТОВ «ПСК-ГРУП» з метою підвищення ефективності його діяльності.

Методи дослідження. В процесі виконання роботи використано низку загальнонаукових та спеціальних методів дослідження, взаємопов'язаних та послідовно застосованих у загальній логіці інвестиційної діяльності: діалектичний метод пізнання, наукової абстракції, індукції та дедукції, системний аналіз – для вивчення фінансового потенціалу підприємства; статистико-економічний – як основа формування даних та виявлення закономірностей, резервів, факторів впливу на розвиток досліджуваного об'єкта.

Інформаційною базою дослідження виступили матеріали наукових досліджень закордонних і вітчизняних провідних учених і фахівців в галузі управління інвестиційною діяльністю, діагностики фінансового стану, законодавчі та нормативні акти, електронні ресурси, а також фінансова та управлінська звітність підприємства.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у розробці теоретико-методичних засад удосконалення інвестиційної діяльності транспортного підприємства. Найбільш вагомими науковими результатами, що становлять наукову новизну:

- теоретичне обґрунтування розробки ефективної системи управління інвестиційною діяльністю транспортного підприємства, що включає: а) модель управління інвестиційною діяльністю за умов турбулентності; б) концептуальну модель ефективного управління інвестиціями транспортного підприємства;
- обґрунтування механізму здійснення інвестиційної діяльності.

Практичне значення отриманих результатів. Реалізація пропозицій автора сприятиме удосконаленню інвестиційної діяльності підприємства,

збільшення фінансової стійкості підприємства та ефективності господарської діяльності. Рекомендації впровадженні ТОВ «ПСК-ГРУП» (довідка про впровадження №9 від 15.01.2021 р.).

Апробація результатів роботи. За результатами проведених досліджень взято участь у Міжнародних науково-практичних конференціях: 2019 р. Дніпро, Міжнародної науково-практичної конференції «Методичні підходи до формування стратегічного бачення соціально-економічного розвитку регіонів»; 2019 р. Переяслав, XXV міжнародна наукова інтернет-конференція «гуманітарний простір науки: Досвід та перспективи» Оpubліковану статтю в фаховому збірнику «Економіка. Фінанси. Право» (№1/2021).

КЛЮЧОВІ СЛОВА: ІНВЕСТИЦІЇ, ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ, УПРАВЛІННЯ, ЕФЕКТИВНІСТЬ, МОДЕЛЬ, ПРОЕКТ.

1. Теоретичне обґрунтування напрямів удосконалення інвестиційної діяльності підприємства

Управління інвестиційною діяльністю в сучасних умовах є найважливішим елементом загальної системи управління. Зміни в управлінні інвестиційним процесом на підприємствах обумовлюють ситуацію, коли кожний інвестор повинен сам ухвалювати рішення про ефективність і доцільність тих чи інших інвестицій. Для цього він повинен бути озброєний системою різноманітних методів і прийомів для вибору найкращого рішення.

Під поняттям «управління інвестиційною діяльністю» розуміють, як правило, систему принципів та методів розробки та реалізації управлінських рішень, пов'язаних із здійсненням різних аспектів інвестиційної діяльності [1]. Теоретичне дослідження управління інвестиційною діяльністю підприємства вважаємо за доцільне почати із вивчення етимології поняття «управління». Згідно із тлумачним словником, управляти – означає «спрямовувати хід якогось процесу, впливати на розвиток, стан чого-небудь» [2]. Відповідно, в найпростішому трактуванні управління інвестиційною діяльністю підприємства є цілеспрямованим впливом певних суб'єктів на стан та розвиток інвестиційної діяльності, хід інвестиційного процесу. Інші аспекти управлінської діяльності висвітлюються в [3-4], де управління визначається як:

- «перетворення інформації про стан об'єкта в командну інформацію від суб'єкта» [3];
- «цілеспрямований програмований чи довільний вплив на об'єкти задля досягнення кінцевої мети за допомогою явищ, процесів...» [3];
- «функція системи, спрямована на виживання цієї системи за допомогою координації, організації, впорядкування елементів даної системи як між собою (всередині себе), так і з зовнішнім середовищем» [4];
- «діяльність суб'єкта, спрямована на зміну стану об'єктів і (або) суб'єктів (у тому числі і себе), за заздалегідь продуманим планом дій» [4];
- «діяльність з приведення об'єктивного процесу до суб'єктивно обраної

мети»;

– «це елемент функціонування організаційних систем (біологічних, технічних, соціально-економічних та ін.)».

Схему стратегічного управління інвестиційною діяльністю підприємства як базового елемента управління інвестиційною діяльністю наведено на рисунку 1.1.

Рисунок 1.1 – Схема управління інвестиційною діяльністю підприємства

В цілому управління інвестиційною діяльністю включає такі стандартні функції управління як інформаційна, прогнозування, планування, організації, координації та контролю. Конкретний зміст цих функцій суттєво відрізняється в залежності від рівня суб'єкта управління (рис. 1.2).

Управління інвестиціями дає можливість мінімізувати інвестиційні ризики, оскільки за несприятливих умов вони можуть призвести до втрати не тільки прибутків, а й частини інвестиційного капіталу. Управління інвестиційною діяльністю промислових підприємств включає в себе: формування мети та завдань управління інвестиційною діяльністю, оптимізація інвестиційних потреб та можливостей, реалізація інвестицій, отримання прибутку (рис. 1.3).

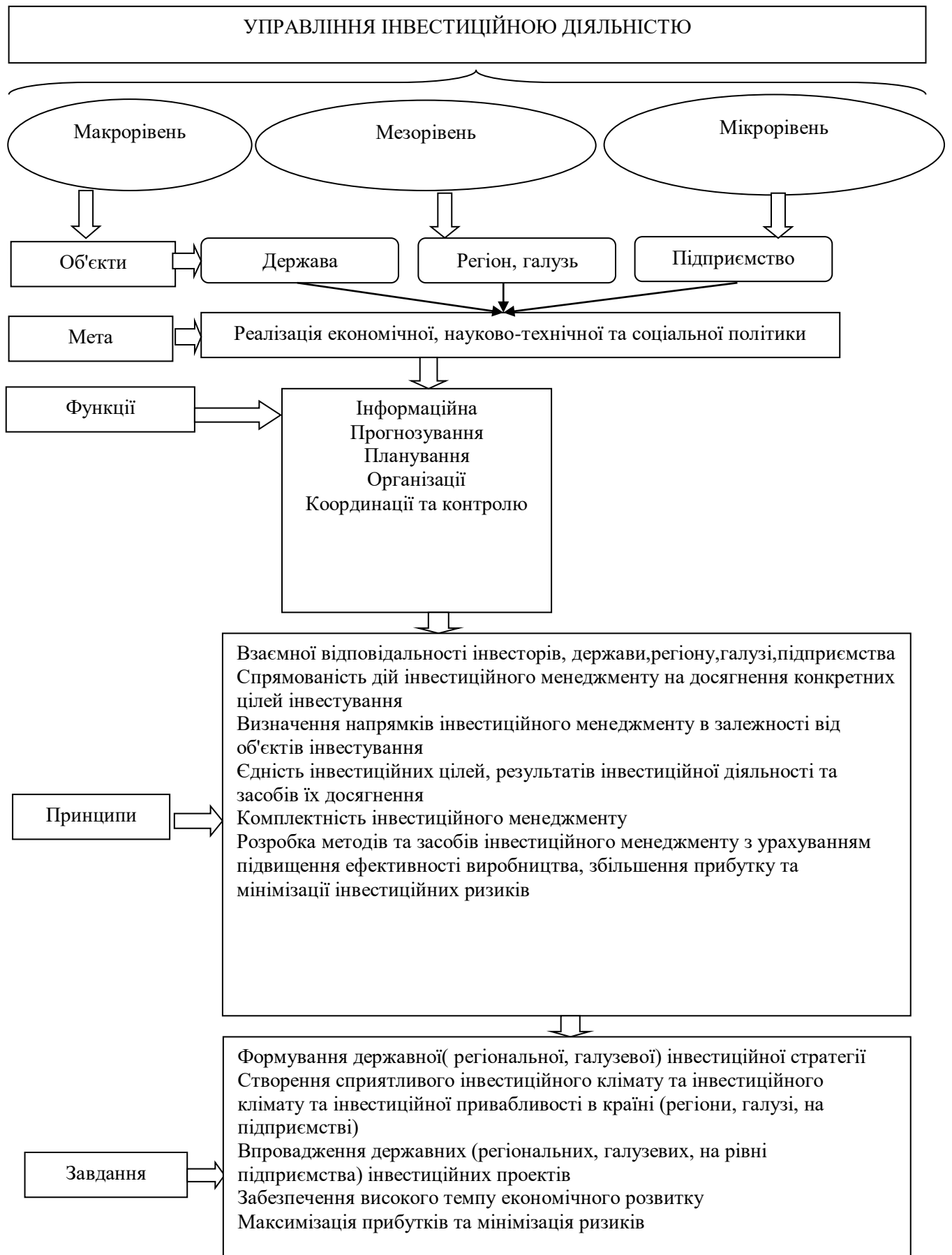

Рисунок 1.2 – Складові системи управління інвестиційною діяльністю

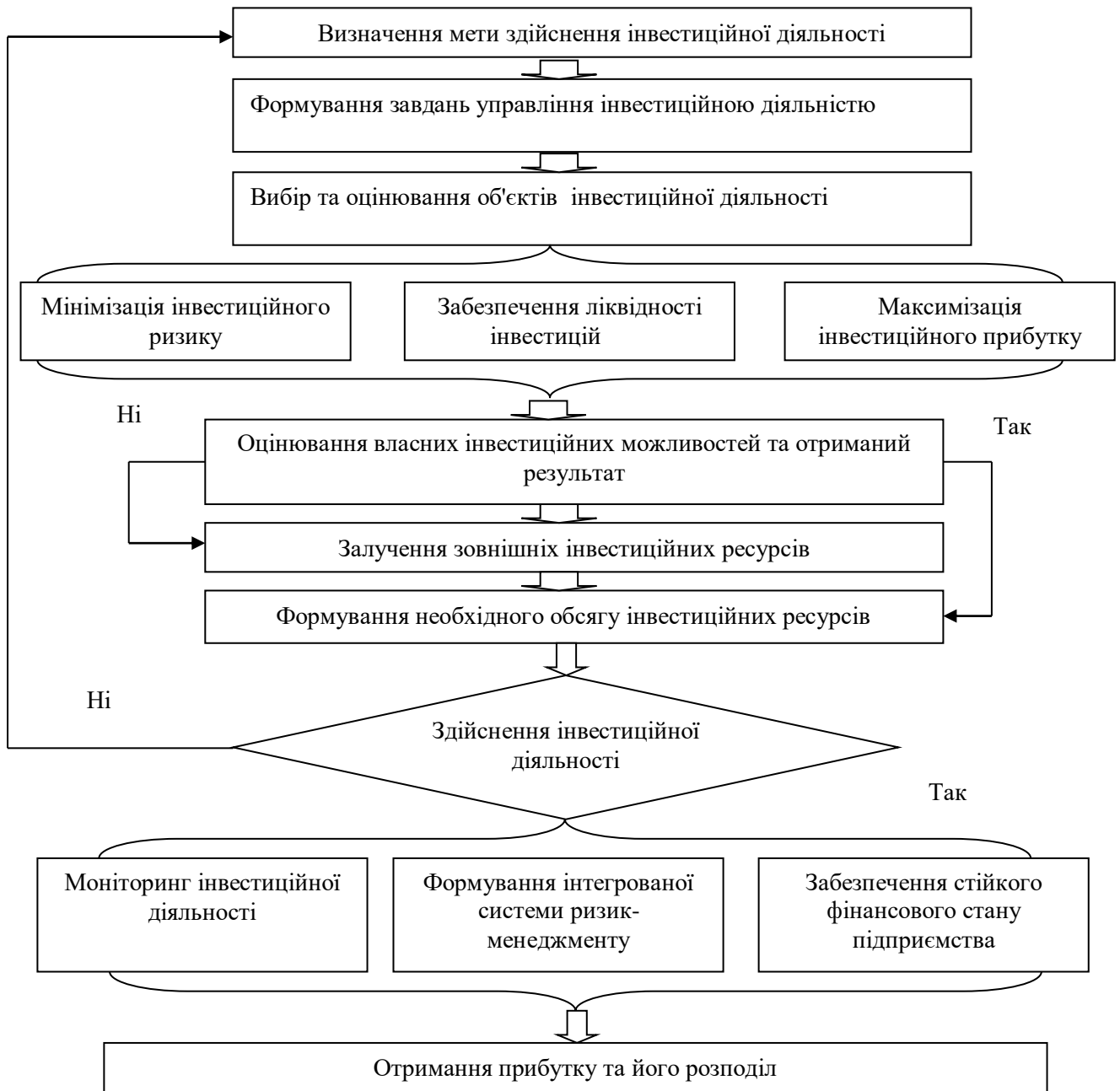

Рисунок 1.3 – Складові процесу управління інвестиційною діяльністю

Підприємство, яке використовує лише власний капітал, обмежує темп свого розвитку, оскільки не може забезпечити формування необхідного додаткового обсягу активів у періоди сприятливої кон'юнктури ринку і не використовує фінансові можливості приросту прибутку на вкладений капітал.

Разом з тим, ефективна фінансова діяльність підприємства неможлива без постійного залучення капіталу, який надає змогу суттєво розширити обсяг

господарської діяльності підприємства, забезпечити більш ефективне використання власного капіталу, прискорити формування різних цільових фінансових фондів та підвищити ринкову вартість підприємства, а також із залученням позикового капіталу, з наступним погашенням його із суми прибутку від експлуатації інвестиційних об'єктів. Зрозуміло, що чим більша частка залученого капіталу, тим за більшої різниці між рентабельністю інвестованого капіталу та середньою ставкою відсотка за позиковими коштами після сплати податків буде більшим ефект фінансового важеля. Мобілізація достатньої кількості капіталу надає можливість підприємствам здійснювати безпосередньо інвестиційну діяльність, в процесі якої управління спрямовано в трьох напрямках: забезпечення максимізації прибутку, мінімізації інвестиційних ризиків та забезпечення ліквідності інвестицій.

Основною ціллю аналізу інвестиційної діяльності є вивчення динаміки ефективності інвестиційної діяльності підприємства, виявлення проблем, які її супроводжують та розробки інвестиційних рішень з метою підвищення ефективності інвестиційної діяльності.

2. Дослідження інвестиційної діяльності ТОВ «ПСК-ГРУП»

Основними видами господарської діяльності ТОВ «ПСК-ГРУП» є ті, що представлені в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 – Види господарської діяльності ТОВ «ПСК-ГРУП»

Вид діяльності	Загальний опис
Реалізація сільгосптехніки	Спеціалісти ТОВ «ПСК-ГРУП» допомагають підібрати для агровиробника саме таку техніку, яка найкраще підійде саме для його господарства. В пропозиції підприємства можна знайти тільки якісні високопродуктивні та надійні машини і агрегати сільськогосподарського призначення.
Поставка запчастин	Керівництво та співробітники ТОВ «ПСК-ГРУП» чітко розуміють важливість швидкого постачання запчастинами та їх постійної наявності на складах. Управління складами здійснюється за допомогою спеціально розробленої комп'ютерної системи, що дає можливість миттєво надати відповідь про наявність необхідної деталі та в найкоротші терміни доставити її на місце призначення.
Сервісне обслуговування	Сервісна служба укомплектована відповідними автомобілями з повним переліком необхідного для ремонту інструменту та спеціального обладнання. Сервісні інженери постійно проходять спеціалізовані навчання в Німеччині та Україні, відпрацьовують отримані знання на практиці, проводять навчання механізаторів наших клієнтів безпосередньо в господарствах.
Транспортні перевезення	Транспортні перевезення сільськогосподарської продукції по Україні.
Транспортне обслуговування	Технічне обслуговування вантажних автомобілей, шиномонтаж, автомийка.

За період 2016-2020 років підприємством ТОВ «ПСК-ГРУП» було реалізувало три масштабні інвестиційні проекти, характеристику яких представлено в таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Характеристика інвестиційних проектів підприємства

Проект А	Проект Б	Проект В
Технічне обслуговування вантажних автомобілей	Шиномонтаж вантажних автомобілей	Автомийка

Фінансові показники, що характеризують проекти наведено в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 – Фінансові показники інвестиційних проектів

Показники	Проект А	Проект Б	Проект В
Обсяг інвестиційних витрат, тис. грн	7500	6700	10 000
Період експлуатації інвестиційного проекту, років	2	4	5
Сума чистого грошового потоку, всього, тис. грн.:	10 000	11 000	12 500
2016 рік	6000	1500	2500
2017 рік	4000	2000	4000
2018 рік	-	4000	2000
2019 рік	-	3500	2500
2020 рік	-	-	1500

Для дисконтування суми грошового потоку за проектами, виходячи з періодів їх реалізації, було визначено ставки дисконтування у розмірі 10% річних за проектом А; для проекту Б – 13% річних, проекту В – 15%.

Оцінка інвестиційних проектів проводиться слідуєчим чином (таблиця 2.4) [38].

Розрахуємо для кожного проекту основні показники ефективності: чистий приведений дохід, індекс дохідності та період окупності.

1. Проект А:

а) розрахунок чистого приведенного доходу (NPV)

$$NPV=(6000*0,909+4000*0,826)-7500=1260,3 \text{ (тис. грн);}$$

б) розрахунок індексу дохідності (PI)

$$PI=(6000*0,909+4000*0,826)/7500=1,17;$$

в) розрахунок періоду окупності (IP)

$$IP=7500/(6000*0,909+4000*0,826)/2=1,71 \text{ (років)}$$

2. Проект Б:

а) розрахунок чистого приведенного доходу (NPV)

$$NPV=(1500*0,884+2000*0,783+4000*0,693+3500*0,613)-6700=1111,84$$

(тис. грн);

б) розрахунок індексу дохідності (PI)

$$PI=(1500*0,884+2000*0,783+4000*0,693+3500*0,613)/6700=1,17;$$

в) розрахунок періоду окупності (IP)

$$IP=6700/(1500*0,884+2000*0,783+4000*0,693+3500*0,613)/4=3,43 \text{ (роки)}$$

Таблиця 2.4 – Оцінка проектів за різними критеріями [38]

Оцінка одного проекту			
Характеристика проекту	Показники	Критерії відбору проекту	Прийняття рішення
При аналізі економічної доцільності реалізації одного проекту не виникає необхідності аналізувати вплив його реалізації на інші альтернативні варіанти інвестування та враховувати обмеженість наявних ресурсів і умов	Чистий приведений дохід (NPV) Індекс дохідності (PI) Внутрішня норма дохідності (IRR) Встановлена (нормативна) ставка дисконтування (r)	(NPV>0) (PI)>1 (PP)<критерій інвестора (IRR>r)	Прийняття рішення про реалізацію окремого проекту можливе за окремими показниками з урахуванням наявних критеріїв інвестора. Ранжування критеріїв при оцінюванні окремого проекту не потрібне.
Оцінка декількох проектів			
Характеристика проекту	Показники	Критерії відбору проекту	Прийняття рішення
При аналізі економічної доцільності реалізації декількох проектів необхідно аналізувати залежність цих проектів один від одного, вплив їх реалізації на інші альтернативні варіанти інвестування, реалізація яких недоцільна при прийнятті рішення про інвестування іншого проекту, враховувати обмеженість наявних ресурсів і умов	Чистий приведений дохід (NPV) Індекс дохідності (PI) Внутрішня норма дохідності (IRR)	Проекти незалежні, невзаємовиключаючі: (NPV)>0;(IRR)>r; при обмеженні обсягів ресурсів: (PI)>1; (PP)<критерій інвестора Проекти є залежними: (NPV)>0; (PI)>1; при обмеженні обсягів ресурсів: (PI)>1; (PP)<критерій інвестора Проекти є взаємовиключаючими: (NPV)>0; при обмеженні обсягів ресурсів: (PI)>1; (PP)<критерій інвестора	Прийняття рішення про реалізацію при порівнянні декількох проектів можливе за окремими показниками з урахуванням наявних критеріїв інвестора. Ранжування критеріїв при оцінюванні декількох проектів необхідне за умови, що ці проекти є залежними та взаємовиключаючими

3. Проект В:

а) розрахунок чистого приведенного доходу (NPV);

$$NPV=(2500*0,896+4000*0,756+2000*0,657+2500*0,571+1500*0,497)-10000=-1311,32 \text{ (тис. грн).}$$

Проект В (автомийка) виявився збитковим та недоцільний для реалізації, про що свідчить розрахунок чистого приведеного доходу, який має від'ємне значення.

За критерієм NPV кращим є проект А, за значеннями індексу дохідності проекти є рівнозначними, за періодом окупності кращим є проект А.

Відповідно, найбільш вигідним для ТОВ «ПСК-ГРУП» являється проект А (технічне обслуговування вантажних автомобілей), який окупився за 1,7 року та дав змогу отримати підприємству чистий приведений дохід у розмірі 1260,3 тис. грн.

Вагомою складовою аналізу інвестиційної діяльності підприємства є аналіз формування такого співвідношення активів і зобов'язань, при якому забезпечується стійкий фінансовий стан, а настання кризових явищ чи банкрутства виключається.

Залежно від цілей і методів здійснення діагностика банкрутства підприємства підрозділяється на дві основні підсистеми: експрес-діагностика банкрутства і фундаментальна діагностика банкрутства. Існує два підходи до прогнозування банкрутства в системі фундаментального фінансового аналізу: прогнозування за допомогою фінансових коефіцієнтів та прогнозування за допомогою порівняльного аналізу характеристик підприємств [39].

Для визначення ймовірності банкрутства підприємства ТОВ «ПСК-ГРУП» будемо використовувати й інші відомі моделі.

Розглянемо модель Романа Ліса для оцінки рівня фінансової стійкості [39]:

$$Z = 0,063X_1 + 0,092X_2 + 0,057X_3 + 0,001X_4 \quad (2.1)$$

де: X_1 – оборотний капітал/сума активів; X_2 – операційний прибуток/сума активів; X_3 – нерозподілений прибуток/сума активів; X_4 – власний капітал/позиковий капітал.

Граничне значення для цієї моделі дорівнює 0,037.

Розрахунок складових моделі Ліса для ТОВ «ПСК-ГРУП» представлено в таблиці 2.5.

Таблиця 2.5 – Розрахунок ймовірності банкрутства за моделлю Р. Ліса для ТОВ «ПСК-ГРУП» у 2018-2020 рр.

Показник	Сутнісна характеристика показника	Розрахунок		
		2018 р.	2019 р.	2020 р.
x ₁	Оборотний капітал/сума активів	0,91	0,87	0,89
x ₂	Операційний прибуток/сума активів	0,12	0,20	0,27
x ₃	Нерозподілений прибуток/сума активів	0,30	0,25	0,35
x ₄	Власний капітал/позиковий капітал	0,39	0,29	0,33

На основі представлених розрахункових значень основних показників моделі Р. Ліса, можна визначити значення Z-фактора ТОВ «ПСК-ГРУП» за 3 роки:

$$Z_{2018}=1,5 \times 0,11 + 0,08 \times 1,20 + 10 \times 0,09 + 5 \times 0,04 + 0,3 \times 0,04 + 0,1 \times 24,11 = 3,79;$$

$$Z_{2019}=1,5 \times 0,20 + 0,08 \times 1,06 + 10 \times 0,19 + 5 \times 0,05 + 0,3 \times 0,03 + 0,1 \times 27,32 = 5,26;$$

$$Z_{2020}=1,5 \times 0,20 + 0,08 \times 0,92 + 10 \times 0,21 + 5 \times 0,08 + 0,3 \times 0,03 + 0,1 \times 25,39 = 5,42.$$

Таким чином, за результатами проведених розрахунків за моделлю Р. Ліса видно, що за період 2018-2020 рр. фінансове становище ТОВ «ПСК-ГРУП» зростає. При цьому, значення показників є достатньо високими, що підтверджує результати попередніх розрахунків про ефективність діючої фінансово-економічної та інвестиційної діяльності ТОВ «ПСК-ГРУП».

3. Організаційні заходи удосконалення інвестиційної діяльності ТОВ «ПСК-ГРУП»

Транспортній галузі в цілому потрібне збільшення державних інвестицій, дотацій, що допомогло б подолати кризові явища у діяльності транспортних підприємств. Підвищення рівня інвестиційного забезпечення транспортних підприємств надасть можливості для збільшення обсягів перевезень та зростанню результативності діяльності підприємств.

Для підвищення ефективності інвестиційних проектів на підприємствах доцільно автоматизувати процеси інвестиційної діяльності та створити оптимальну систему оперативного управління інвестиційною діяльністю, що буде формуватись з підсистем планування, організації та моніторингу за інвестиціями, які у свою чергу будуть контролюватись керівництвом підприємства для забезпечення ефективного та стабільного соціально-економічного розвитку з можливістю у перспективі проводити постійну адаптацію підприємства до змінних умов зовнішнього середовища, зважаючи на його турбулентність.

Інвестиційні ресурси визначають процеси інноваційного розвитку, конкурентоспроможність та якість надання транспортних послуг.

ТОВ «ПСК-ГРУП» чітко визначило джерела фінансового забезпечення інвестиційної діяльності, що представлено в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1 – Фінансове забезпечення інвестиційної діяльності підприємства

Джерело фінансування	Характеристика
Самофінансування	Використання власних ресурсів для подальшого розвитку
Кредитування	Кредитування планується здійснювати за рахунок власних коштів на основі мобілізації та перерозподілу вільних коштів підприємства
Бюджетне фінансування	Бюджетне фінансування через державні програми фінансування інвестиційних проектів на безвідсотковій основі за рахунок коштів місцевого бюджету
Грантове фінансування	Прямі іноземні інвестиції через грантові програми

Необхідно відмітити таку особливість, як відставання обсягів інвестицій від темпів вибуття основних засобів у ТОВ «ПСК-ГРУП». Це відбувається внаслідок швидкого зносу матеріально-технічної бази підприємства. В 2021 році інвестиційна діяльність підприємства буде направлена на оновлення основних засобів, а саме: купівлю трактора, зернозбирального комбайну, кукурудзозбиральні та картоплезбиральні. Буде сформовано організаційно-економічний механізм інвестування.

Завдяки впровадженню інноваційних технологій значно підвищилась врожайність діяльності підприємства. ТОВ «ПСК-ГРУП» веде діяльність за рахунок власних коштів, це свідчить про високий потенціал інноваційно-інвестиційної діяльності та конкурентоспроможність підприємства.

Причинами низької інвестиційної активності підприємства являється:

- неоднакові можливості для учасників фінансового ринку;
- високе податкове навантаження для аграрних підприємств;
- недосконалість правових і законодавчих інвестиційних умов;
- брак оборотних засобів для здійснення сільськогосподарської діяльності.

Отже, на підприємстві необхідно активізувати інвестиційну діяльність. Основними заходами активізації інвестування вважаємо:

- технічне переозброєння підприємства;
- зміцнення виробничої інфраструктури.

Планується залучення іноземного капіталу для усунення недоліків та розширення обсягів діяльності підприємства. Виявлено переваги та недоліки залучення іноземного капіталу, які представлено в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2 – Переваги та недоліки залучення іноземного інвестування для ТОВ «ПСК-ГРУП»

Переваги	Недоліки
створення стратегічного альянсу між ТОВ «ПСК-ГРУП» та іноземним партнером;	збільшення залежності товариства від іноземного фінансування;

Переваги	Недоліки
використання іноземного організаційного та управлінського досвіду;	трансферт частини прибутків за кордон;
збільшення обсягів капітальних вкладень;	
впровадження сучасних технологій;	
можливості для розвитку експортного потенціалу;	
підвищення кваліфікації персоналу;	
прискорення темпів структурної перебудови товариства;	
підвищення конкурентоспроможності продукції	

Вагомими стратегічними цілями інвестиційного забезпечення підприємства в довгостроковій перспективі вважаємо:

- формування джерел фінансування для повного забезпечення потреб розвитку підприємства в інвестиційних ресурсах;
- нарощування інвестиційних можливостей підприємства до рівня, що задовольняє оптимальне поєднання власних і залучених джерел фінансування інвестицій.

До основних організаційно-економічних заходів, що сприяють удосконалення інвестиційної діяльності підприємства, слід віднести:

- збільшення до 25% частки чистого прибутку, який спрямовано на капіталізацію, проведення раціонального перерозподілу та зміни в обсягах фінансування;
- налагодження відповідного довгострокового банківського кредитування (до 25 років), що б стимулювало розширення діяльності підприємства;
- при залучення прямих іноземних інвестицій можливе розв'язання завдань структурної перебудови, росту імпортозамінних виробництв та нарощування експортного потенціалу.

Враховуючи зазначені системи та блоки, було сформовано модель управління інвестиційною діяльністю ТОВ «ПСК-ГРУП» із врахуванням системи антикризового управління, показано на рисунку 3.1.

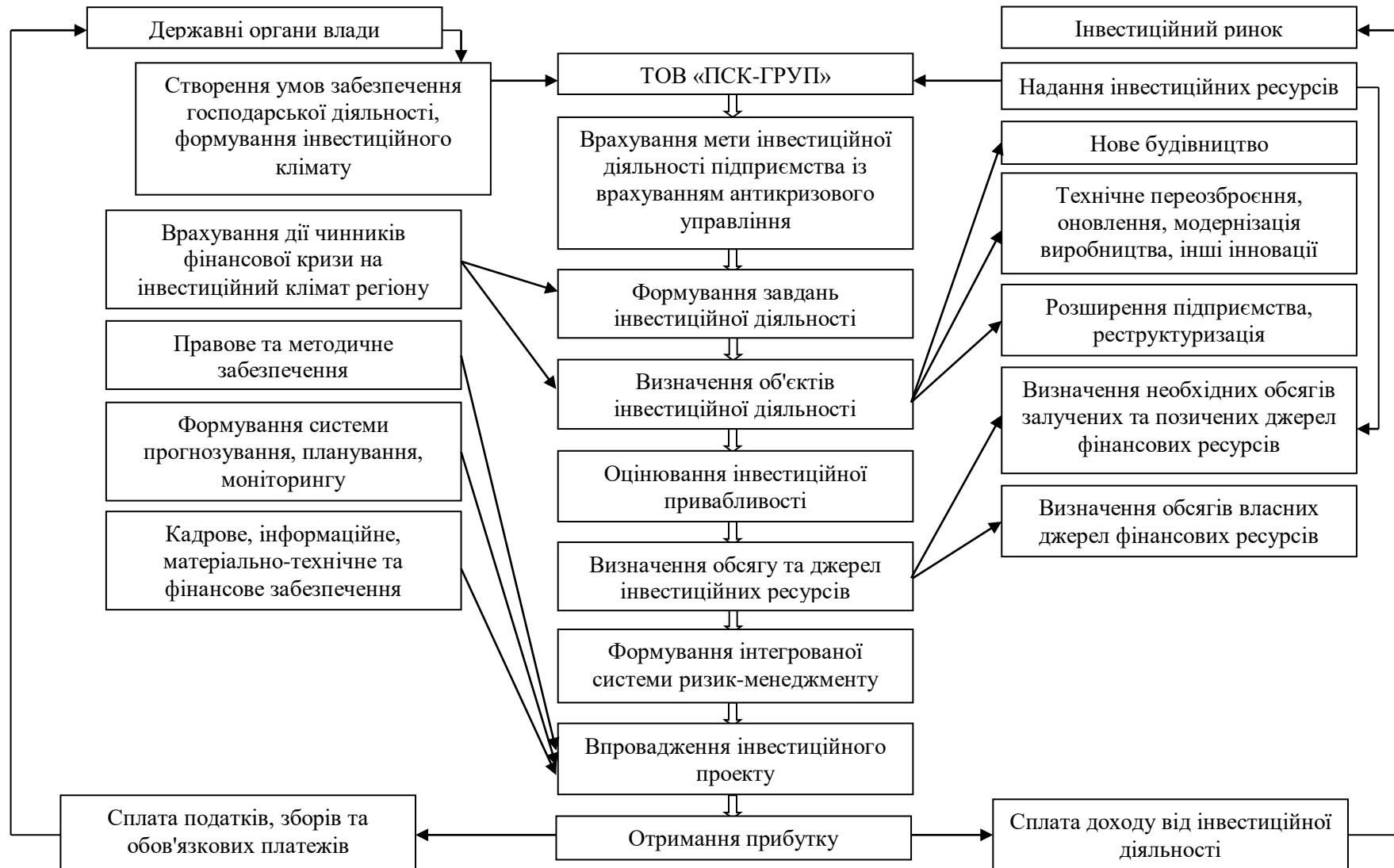

Рисунок 3.1 – Модель управління інвестиційною діяльністю ТОВ «ПСК-ГРУП»

Однією з головних умов здійснення ефективної інвестиційної діяльності є визначення правильної інвестиційної стратегії та тактичних умов її реалізації із врахуванням системи управління в умовах турбулентності, сформованої на підприємстві.

Досить важливим етапом здійснення ефективного управління в сучасних умовах є оптимальне формування інвестиційних ресурсів. Власними інвестиційними джерелами підприємства виступають нерозподілений прибуток та амортизаційні відрахування.

Проте обидва джерела в більшості випадків на підприємствах не використовуються на повну потужність, зважаючи на відсутність або недостатній рівень прибутку, а також моральну застарілість використовуваних об'єктів, що амортизуються.

Тому в більшості випадків для здійснення інвестицій підприємства відчують потребу у залучених джерелах, якими можуть виступати державні позики, кредити комерційних банків та інших фінансових установ, іноземні інвестиції.

Зважаючи на сучасний стан економіки країни та світової економіки, використання цих джерел є достатньо проблематичним, тому підприємства повинні виходити на ринок інвестиційних ресурсів із досить привабливими інвестиційними пропозиціями.

На етапі впровадження інвестиційних та інноваційних проектів, зважаючи на сучасні умови господарювання, досить важливим є регулярне проведення моніторингу як в межах інвестиційної діяльності, так і в системі антикризового управління, що надасть підприємствам можливість своєчасного оперативного реагування на усі зміни.

Далі розглянемо інвестиційний проект підприємства та проведемо розрахунок його ефективності.

4. Оцінка економічної ефективності інвестиційного проекту підприємства

Характеризуючи інвестиційний проект, можна відзначити, що він включає у себе ідею, спосіб реалізації та отримання результатів, а також оцінку цих результатів (рисунок 4.1).

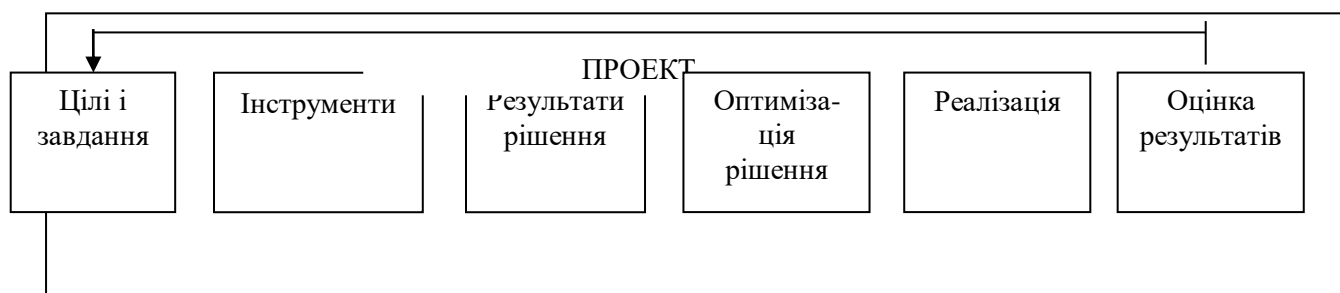

Рисунок 4.1 – Основні елементи інвестиційного проекту

В якості реалізації інвестиційного проекту ТОВ «ПСК-ГРУП» вирішило розширити спектр надання послуг по вантажоперевезенням. Підприємство заключило контракти з компанією «Кернел», яка поставляє свою продукцію в 60 країн світу.

Планується закупити автомобілі MAN на суму 210 000 дол.

Загальні витрати складають 5880000 гривень. Курс долара по НБУ 28 грн. Розрахуємо капітальні вкладення підприємства в доларах по роках.

Підприємство «ПСК-ГРУП» планує нові капітальні вкладення на протязі трьох років:

2021-й рік 90 тис.дол;

2022-й рік 70 тис.дол;

2023-й рік 50 тис.дол.

Інвестиційний проект розрахований на 10 років з повним освоєнням нових міщностей на 5 році, коли запланований грошовий дохід складе 75 тис.доларів.

Наростаючий річний чистий дохід перші чотири роки по плану складе: 40, 50, 70, 90% відповідно по рокам.

Підприємство потребує мінімум 18% віддачі при інвестуванні власних грошових коштів.

Аналіз чутливості ринку.

Мета аналізу чутливості інвестиційного проекту – встановити рівень впливу окремих варіюючих чинників на фінансові показники інвестиційного проекту. В якості цих факторів можуть бути використані об'єм реалізації продукції, ціна і собівартість одиниці продукції, рівень інфляції, величина капітальних вкладень, ставка дисконтування та ін.

Цей вид аналізу дозволяє визначити, так звані «критичні змінні», тобто фактори, які суттєво впливають на доцільність реалізації проекту та показники його ефективності.

При аналізі чутливості вивчається вплив динаміки факторів на показники ефективності проекту (як правило, NPV або IRR) при їх зміні в межах певного діапазону варіації можливих темпів приросту окремого фактору при фіксованих проектних значеннях інших.

Основними причинами для невизначеності – є інфляція, зміни в технології, хибна одиниця проектної потужності, порушення строків будівництва тощо. Проблема невизначеності посилюється також порушенням часових строків на виконання кожної фази проекту.

По своїй цілеспрямованості аналіз чутливості передуює аналізу ризиків і дозволяє виявити найважливіші фактори, які впливають на кінцеві параметри проекту в найбільшій мірі. Доцільно такий аналіз виконувати із застосуванням комп'ютеризованої фінансової моделі, яка відтворює основні взаємозв'язки між параметрами, закладеними в проект. Якщо, наприклад, оцінювати фактори, що впливають на чистий прибуток, то вони розподіляються за напрямками діяльності: виробництво продукції, її продаж, податкові та бюджетні відрахування, кредитні умови тощо. Зростання продажною ціни викликає зростання надходжень від продажу продукції навіть при сталому обсязі її випуску. Зміни в податковій системі впливають на розмір прибутку, зміни витратних норм сировини, матеріалів і цін на них

впливають на сумарні витрати і в кінцевому рахунку – на прибуток.

Проведемо розрахунки ефективності, запропонованих заходів. Розрахунки представлено в таблиці 4.1.

Таблиця 4.1 – Розрахунок економічної ефективності

Рік	Капітальні витрати	Дохід з врахуванням амортизації	Коефіцієнт дисконтування	Дисконтовані витрати	Дисконтований дохід	Чиста дисконтована вартість	Чиста вартість
0	90000	0	1	90000	0	-90000	-90000
1	70000	30000	0,8475	59325	25425	-33900	-123900
2	50000	37500	0,7182	35910	26932,5	-8977,5	-132877,5
3		52500	0,6086		31951,5	31951,5	-100926
4		67500	0,5158		34816,5	34816,5	-66109,5
5		75000	0,4371		32782,5	32782,5	-33327
6		75000	0,3704		27780	27780	-5547
7		75000	0,3139		23542,5	23542,5	7995,5
8		75000	0,2660		19950	19950	37945,5
9		75000	0,2255		16912,5	16912,5	54858
10		75000	0,1911		14337,5	14337,5	69190,5

Для оцінки ефективності проектів в світовій практиці даним часом найбільш часто вживаються чистий дисконтований дохід, внутрішня норма прибутковості, індекс прибутковості і дисконтований термін окупності.

Чистий дисконтний дохід (Net Present Value, NPV) є дисконтним показником цінності проекту, визначуваним як сума дисконтних значень надходжень за вирахуванням витрат, одержуваних у кожному році протягом терміну життя проекту.

Чистий дисконтний дохід може бути обчислений за формулою:

$$NPV = -I_0 + \sum_{t=1}^n P_t * \Gamma \quad (4.1)$$

де, I_0 – початкові капітальні вкладення;

P_t – чистий прибуток, отриманий в кожен рік періоду володіння активом;

r – коефіцієнт дисконтування;

t – номер року.

$$r = \frac{1}{(1+r)^t} \quad (4.2)$$

NPV (чиста дисконтована вартість) проекту=69190,5 доларів.

NPV > 0 що, показує нам ефективність проекту.

Внутрішня норма доходності (ВНД) технічно є ставкою дисконтування, при якій досягається беззбитковість проекту.

$$IRR = R + (NPV / (NPV - NPV_{-0})) * (R_{-0} - R) \quad (4.3)$$

де, R – ставка дисконтування, яка прийнята у проекті;

NPV – чиста поточна вартість, яка відповідає ставці дисконтування;

NPV₋₀ - від'ємна значення NPV, що найбільш близьке до 0, рн...

R₋₀ – ставка дисконтування, що відповідає відємному значенню NPV, найбільш близькому до 0.

В нашому випадку $R_0 = 26\%$

$$IRR = 0,20 + (2918107,13 / (2918107,13 - 87645,1)) * (0,57 - 0,15) = 0,63$$

IRR > r , тому дисконтний дохід позитивний і проект є ефективним.

$$IRR \text{ (внутрішня норма доходності)} = 26,5\%$$

Індекс доходності інвестицій – це відношення суми елементів грошового потоку від операційної діяльності до абсолютної величини дисконтної суми елементів грошового потоку від інвестиційної діяльності.

Значення індексів доходності для ефективних проектів має бути більше одиниці.

Формула індексу доходності дисконтних витрат має такий вигляд:

$$PI = (\sum B_t / (1+r)^t) / (K + \sum C_t / (1+r)^t) \quad (4.4)$$

Підставимо в формулу значення змінних і отримаємо:

$$PI = 4418107,13/1500000 = 2,95$$

Так як $PI > 1$, то проект є ефективним. На кожну 1 вкладену гривню припадає 2,95 грн прибутку.

Термін окупності проекту розраховуємо за формулою:

$$PP = I_0 / \text{СДД} * T \quad (4.5)$$

де, СДД – сума дисконтного доходу за період реалізації проекту;

T – період реалізації проекту.

$$PP \text{ (період окупності)} = 6 + \frac{5,547}{23542,5} = 6, 2 \text{ (шість років та два місяці)}$$

Таким чином, термін окупності проекту складає 6 років.

Складемо зведену таблицю отриманих результатів та занесемо дані до таблиці 4.2.

Таблиця 4.2 – Зведена таблиця оцінки ефективності інноваційно-інвестиційного проекту

Показник	Розрахункові значення	Рішення
1	2	
Чистий дисконтний дохід (NPV)	69190,5	Проект варто прийняти
Внутрішня норма доходності (IRR)	0,63	Проект варто прийняти
Індекс доходності дисконтних витрат (PI)	2,95	Проект варто прийняти
Термін окупності проекту (PP)	6	Проект варто прийняти

Проведемо аналіз ризиків запропонованого проекту та їх вплив на подальшу діяльність підприємства.

Розглянемо три сценарії розвитку подій (табл. 4.3).

Таблиця 4.3 – Розрахунок показників ризику інвестиційного проекту

Сценарій	Ймовірність	Прибуток, дол.
Оптимістичний	0,5	69190,5
Нормальний	0,3	46327,2
Песимістичний	0,2	33455,3
Всього	1	-

Для характеристики ризику, як міри невизначеності, використовуємо такі показники [18]:

1. Дисперсія:

$$D(x) = \sum (x_i - M(x_i))^2 P_i \quad (4.6)$$

$$M(x) = \sum x_i P_i$$

де $M(x)$ – математичне очікування інтегрального ефекту проекту;

x_i – інтегральний ефект при i -му сценарії;

P_i – вірогідність реалізації цього сценарію

$$M(x) = 69190,5 * 0,5 + 46327,2 * 0,3 + 33455,3 * 0,2 = 34595,25 + 13898,16 + 6691,06 = 55185,01 \text{ дол}$$

$$D(x) = (69190,5 - 55185)^2 * 0,5 + (46327,2 - 55185,01)^2 * 0,3 + (33455,3 - 55185,01)^2 * 0,2 = 20340256473$$

2. Середньоквадратичне відхилення:

$$\mu(x) = \sqrt{D(x)} \quad (4.7)$$

$$\mu(x) = \sqrt{20340256473} = 143417,5$$

3. Коефіцієнт варіації:

$$\text{var}(x) = \frac{\mu(x)}{M(x)} \quad (4.8)$$

$$\text{Var}(x) = 143417,5 / 55185,01 = 2,59$$

Мінливість вважається слабкою, якщо коефіцієнт варіації менше 10%, середньою – 11-25%, та значною – більше 30%.

В результаті розрахунків ми отримали 25%, тобто ризик є середнім.

Згідно отриманих результатів можна зробити висновок, що інноваційно-інвестиційний проект гідний для реалізації і його варто прийняти, тому що дисконтний введений дохід позитивний, і індекс рентабельності більше одиниці.

Враховуючи всі розрахунки від впровадження проекту спрогнозуємо динаміку зміни фінансових показників підприємства.

Розглянемо як зміниться прибуток підприємства від впровадження запропонованого проекту (табл. 4.4).

Таблиця 4.4 – Прогноз фінансових результатів діяльності підприємства після впровадження проекту

Показники	Прогноз на 2021 рік з урахуванням заходів у 2020 р.
Чистий дохід від реалізації продукції	1230883
Собівартість реалізованої продукції	1073924
Валовий прибуток	156959
Інші операційні доходи	148187
Адміністративні витрати	58587
Витрати на збут	75350
Інші операційні витрати	36176
Операційний прибуток	135033
Інші фінансові доходи	374
Інші доходи	191
Фінансові витрати	2650
Інші витрати	8000
Чистий прибуток	137349

Отже, запропонований інвестиційний проект сприятиме зростанню ефективності фінансової діяльності підприємства ТОВ «ПСК-ГРУП».

Висновки

Дослідження змісту процесу управління інвестиційною діяльністю підприємств дозволили уточнити трактування таких понять:

– «інвестиційна діяльність підприємства» є діяльністю підприємств з приводу залучення та використання інвестиційних ресурсів для отримання додаткового доходу або досягнення позаекономічного ефекту в майбутньому;

– «управління інвестиційною діяльністю підприємств» – процес прийняття рішень щодо вибору обсягів, форм, напрямів та термінів інвестування промисловими підприємствами з метою ефективного вкладання ресурсів.

Основу інвестиційної діяльності підприємства складають інвестиції у виробництво. Визначено складові управління інвестиційною діяльністю: формування мети та завдань управління інвестиційною діяльністю, оптимізація інвестиційних потреб та можливостей, реалізація інвестицій, отримання прибутку.

Встановлено, що важливим питанням в управлінні інвестиційною діяльністю є формування системи інтегрованого ризик-менеджменту, що надає можливість поєднати і врахувати всі фактори ризику, які прямо чи опосередковано пов'язані із інвестиційною діяльністю.

Обґрунтовано, що управління інвестиційною діяльністю на рівні підприємства обов'язково повинно включати в себе таку складову як моніторинг, що зумовлене динамічним розвитком економічних процесів в країні та необхідністю коригування інвестиційної діяльності підприємства.

Визначено основні етапи інтегрування інвестиційної діяльності підприємства в систему антикризового управління. Запропоновано модель управління інвестиційної діяльності ТОВ «ПСК-ГРУП» за умов турбулентності, яка забезпечує поетапне поєднання процесів управління інвестиційною діяльністю та складових елементів антикризового управління через узгодження рівнів інвестиційної привабливості підприємств та системи

чинників кризи.

До основних організаційно-економічних заходів, що сприяють удосконалення інвестиційної діяльності підприємства, слід віднести:

– збільшення до 25% частки чистого прибутку, який спрямовано на капіталізацію, проведення раціонального перерозподілу та зміни в обсягах фінансування;

– налагодження відповідного довгострокового банківського кредитування (до 25 років), що б стимулювало розширення діяльності підприємства;

– при залучення прямих іноземних інвестицій можливе розв'язання завдань структурної перебудови, росту імпортозамінних виробництв та нарощування експортного потенціалу.

В якості реалізації інвестиційного проекту ТОВ «ПСК-ГРУП» вирішило розширити основні фонди підприємства. Проведені розрахунки показали, що проект ефективний та приймається до реалізації.

Перелік використаних джерел

1. Азарова А.О. Математичні моделі та методи оцінювання інвестицій підприємства: монографія Вінниця: ВНТУ, 2016. 172 с.
2. Базилінська О.Я. Фінансовий аналіз: теорія та практика: навчально-методичний посібник. Київ, 2009. 328 с.
3. Безбородова Т.В. Удосконалення механізму управління фінансовими ресурсами підприємств. *Держава та регіони*. 2016. № 5. С. 21-23.
4. Белінська О.В. Сутність інвестиційного потенціалу підприємства. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2017. № 4. Т.3. С. 267-271.
5. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / Білик М.Д., Павловська О.В., Притуляк Н.М., Невмежицька Н.Ю. Київ: Вид.во КНЕУ, 2015. 592 с.
6. Бондар Н.М. Економіка Підприємства: навч. посіб. Київ: Видавництво А.С. Київ, 2013. 400с.
7. Бочаров В.В. Инвестиционный анализ.: учеб. пособ. Київ, 2014. 240 с.
8. Варналій З.С. Проблеми забезпечення фінансової стійкості суб'єктів малого та середнього бізнесу. «Молодіжна Альтернатива»: веб-сайт URL: www.ya.org.ua/brochure.2009.001.000.htm. (дата звернення: 10.12. 2020).
9. Вишневська О.М. Ресурсний потенціал аграрного сектора економіки України: соціально-економічні та екологічні аспекти: монографія. Миколаїв: Дизайн і поліграфія, 2017. 487 с.
10. Внутрішній контроль господарської діяльності підприємства: навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів / за М.Д. Корінька. Фастів: «Поліфаст», 2017. 440 с.
11. Ворсовський О.Л. Джерела формування фінансового потенціалу інвестиційної діяльності підприємств. *Економіка підприємства*. веб-сайт URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vzuk.2015_19-145_153.pdf. (дата

звернення: 10.11. 2019).

12. Гавва В.Н. Потенціал підприємства: формування та оцінювання: навчальний посібник. Київ: «Центр навчальної літератури», 2014. 224 с.

13. Гадзевич О.І. Основи економічного аналізу і діагностики фінансово-господарської діяльності підприємств. Київ: Кондор, 2018. 180 с.

14. Гайдар С.М. Коефіцієнтний підхід до оцінки фінансової стійкості підприємств торгівлі. *Торгівля і ринок: зб. наук. праць*. 2017. №27. С. 443-449.

15. Гетьман О.О. Економічна діагностика: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Центр навчальної літератури, 2015. 307с.

16. Голубєва Т.С., Колос І.В. Методологічні підходи до оцінки ефективності діяльності підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2016. № 5. С. 66-71.

17. Городецька Т.Б., Іващенко А.Г., Семерунь Л.В. Innovative marketing in the strategic management of an industrial enterprise. *Економіка. Фінанси. Право*. Київ, 2019. № 2. С.28-33.

18. Городецька Т.Б., Сатанєвська М.М. Підприємницький ризик та методи його оцінювання. Підприємництво і торгівля: тенденції розвитку: матер. Міжнародної Науково-практичної конференції 23 травня 2018 р. Одеса: ОНПУ, 2018. С.71-72.

17. Господарський кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 р. № 436.IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi.bin.laws.main.cgi?nreg=436.15> (дата звернення: 02.11.2020).

18. Гринкевич С.С. Економічні основи стратегічного управління фінансовою стійкістю підприємства в умовах ринкових перетворень. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2015. вип. 18.5 С. 110-114.

19. Гринчуцький В. І. Економіка підприємства: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 302 с.

20. Грідчіна М.В. Управління фінансами акціонерних товариств: навч.

посіб. Київ: А.С.К, 2015. 384 с.

21. Давидович І.Є. Контролінг: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2014. 264 с.

22. Державна служба статистики України : веб-сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>. (дата звернення: 12.10.2020).

23. Дідченко О.І. Підходи до оцінки фінансового потенціалу як важливої складової інвестиційно-інноваційного потенціалу підприємства. «Економіка и менеджмент – 2013: перспективы интеграции и инновационного развития». 2013. URL: http://www.confcontact.com.2014_04_25_ekonomika_i_menedgment.monography.24_Dydchenko.htm. (дата звернення: 15.10.2020).

24. Добикіна О.К. Потенціал підприємства: формування та оцінка: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2016. 208 с.

25. Довгань Л.Є., Пастухова В.В., Савчук Л.М. Корпоративне управління : навч. посіб. Київ: Кондор, 2017. 180 с.

26. Докієнко Л.М. Удосконалення процесу управління інвестиційною діяльністю підприємства, як необхідна передумова підвищення їх конкурентоздатності. *Вісник Національного університету водного господарства та природокористування. Зб. наук. праць.* 2014. Вип. 4 (28). С. 76-90.

27. Попович. П.Я. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання : підручник. Вид. 3-ге, переробл. і допов. Київ: ИНФРА, 2016. 630 с.

28. Костирко А.Г. Напрями, підходи, особливості формування і використання фінансового потенціалу сільськогосподарських підприємств: теоретичні та практичні аспекти. Миколаїв: МНАУ, 2015. 67 с.

29. Костирко А.Г. Нарощування інвестиційного потенціалу сільськогосподарських підприємств. Сучасний стан та перспективи розвитку економіки України: матеріали ХХVIII Міжнар. наук.. практ. конф., Львів, 2-3 серпня 2013 р. Львів: ЛЕФ, 2013. С. 75-77.

30. Костирко Л.А. Діагностика фінансово-економічної стійкості підприємства: монографія. Харків: Фактор, 2016. 336 с.
31. Кочетков В.М. Забезпечення фінансової стійкості сучасного комерційного банку: теоретико-методологічні аспекти: монографія. Київ: КНЕУ, 2014. 256 с.
32. Крамаренко Г.О., Чорна О.Є. Фінансовий менеджмент: підручник. Київ: ЦНЛ, 2016. 520 с.
33. Кузенко Т.Б., Сабліна Н.В. Методичні підходи до управління фінансовим потенціалом підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2015. №4. С. 123-132.
34. Кучер В.А. Визначення структури показників ефективності роботи підприємства як основа прийняття стратегічних рішень. *Економіка промисловості*. 2017. № 1. С. 71-77.
35. Левченко Н.М. Фінансовий потенціал підприємства: сутність та підходи до діагностики. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. №2. С. 114-117.
36. Манів З.О., Луцький І.М. Економіка підприємства: навч. посіб. Київ: Знання, 2015. 580с.
37. Орлова Н.С. Свечкіна А.Л. Особливості розвитку світового фінансового ринку в умовах глобалізації. *Схід*. №5 (83). 2017. С. 5-9.
38. Фролова Л.В. Економіка підприємництва: підручник / за ред. д.е.н., проф. Л.В. Фролової. Одеса: Бондаренко М.О., 2020. 708 с.
39. Економічна діагностика діяльності підприємств: методичний та практичний інструментарій: навч. посіб. / Фролова Л.В., Никитенко О.О., Ермак С.О., Івкова Л.В. Донецьк: ДонНУЕТ ім. М.Туган-Барановського, 2007. 158 с.